

Agder Energis innspill til Energikommisjonens arbeid

Innledning

Agder Energi takker for muligheten til å komme med innspill til Energikommisjonens arbeid. De fem overordnede temaene som ligger til grunn for kommisjonens mandat, fanger opp helt sentrale områder som vil forme det viktigste industriåret på flere generasjoner. Agder Energi mener kommisjonen kan bidra til å styrke kunnskapsgrunnlaget for fremtidens energimarked, og slik bidra til en rask energiomstilling som gir mer kraft, økt verdiskaping, lavere klimagassutslipp og god fordeling.

Overordnet mener Agder Energi at kommisjonen bør ta som utgangspunkt at dagens rammer for kraftmarkedet gir den beste muligheten til å oppnå energilovens formål, også i en tid der energimarkedet endrer seg hurtig.

Det markedsbaserte kraftsystemet Norge har hatt siden 1991 har gitt god ressursutnyttelse og stor verdiskaping fra våre fornybare energiresurser. Det har samtidig gitt norske privatkunder og næringsliv tilgang til fornybar kraft til en pris som er blant Europas laveste, og vil gi det beste grunnlaget for at denne konkurransefordelen bevares også i fremtiden.

Verdien av et markedsbasert system

- ***Det markedsbaserte systemet gir det beste utgangspunktet for å møte fremtidens energimarked. Midlertidige problemer må løses med midlertidige virkemidler, slik at ikke inngripende, kortsiktige tiltak får utilsiktede konsekvenser på sikt.***

Prinsippene som lå til grunn for kraftmarkedsreformen fra 1991 har vært avgjørende for at Norge i dag har Europas mest robuste og bærekraftige kraftsystem.

Det finnes ingen mer effektiv mekanisme for å utnytte knappe ressurser enn markedet, innenfor rammer etablert av myndighetene. Samtidig vil vi understreke at det å argumentere for et markedsbasert system ikke er det samme som å hevde at markedet kan løse alle samfunns mål. Fordelingsproblemer må løses politisk, slik den midlertidige strømstøtteordningen viser.

Staten har mange virkemidler som kan brukes for å bidra til energi- og klimaomstillingen, inkludert støtte til umoden teknologi på produksjons- og forbrukssiden, som bør tas i bruk for å sikre tempoet i omstillingen. Nettselskapene har en avgjørende rolle for å sikre kundene markedstilgang. Det er viktig at denne rollen bevares og videreutvikles i en tid med økt kraftproduksjon og nye nettløsninger nært forbruker. Det avgjørende blir å sikre et godt samspill mellom marked og regulering, slik at ikke myndighetstiltak begrenser den verdiskapingen for samfunnet som markedet genererer.

Vi vil i denne sammenheng vise til at energibyrået ACER i en ny rapport finner at markedsorganiseringen ikke er årsaken til ekstreme priser, men tvert imot har bidratt til å dempe konsekvensene av strømpriskrisen.

Erfaringer og konsekvenser av kraftsituasjonen 2021-22

- ***Markedet gir den billigste og mest effektive fordelingen av knappe ressurser, samtidig må fordelingsvirkninger løses politisk.***

De ekstreme strømprisene gjennom vinteren 2021-22 har utvilsomt vært en påkjenning for mange privatkunder og bedrifter. Behovet for tiltak for å løse disse utfordringene er udiskutabelt, også for å bli bedre rustet til å møte eventuelle lignende situasjoner i fremtiden. Samtidig mener vi at erfaringene fra denne ekstraordinære situasjonen ikke bør være styrende for utformingen av den fremtidige kraftpolitikken i Norge. Slike beslutninger bør være basert på erfaring over tid, ikke en ekstrem situasjon som ingen forutså, med et svært komplekst årsaksbilde.

Det er et tydelig signal fra markedet om behov for mer kraft og/eller redusert forbruk. Dette setter fart i det grønne skiftet, fordi det gjør det mulig å bygge ut mer ny fornybar kraft. Dette gjelder også på forbrukssiden, fordi også tiltak for energieffektivisering og mer fleksibelt forbruk blir mer attraktive når kraftprisen er høy. Markedet gir dermed den billigste og mest effektive utnyttelsen av knappe ressurser.

Det forventes at kraftprisene skal ned fra dagens svært høye nivå, men at de vil «bite seg fast» på et høyere nivå fram mot 2030 enn hva som har vært ventet tidligere.

I denne sammenheng vil vi peke på at prisforventningene er langt høyere på det europeiske kontinentet. Norge har historisk hatt en lavere kraftpris enn på kontinentet og det ligger vi også an til å ha fremover, selv med et tettere integrert europeisk kraftmarked. Det gjør at Norge også i fremtiden vil kunne bevare sitt konkurransefortrinn som vertskap for kraftkrevende industri.

Norske energiinteresser ivaretas best gjennom tett samarbeid med Europa

- ***Samspeillet med Europa styrker forutsetningene for å bygge ut mer kraft og videreutvikle det norske energisystemet***

Vi mener at kommisjonen bør legge til grunn at det europeiske energimarkedet blir stadig tettere integrert, og at Norge vil være tilknyttet dette markedet også i fremtiden. Norge bør derfor delta aktivt både i utformingen av regelverket for markedet, og utnytte verdiskapingsmulighetene som markedet gir.

Norge har blant Europas beste fornybare energiresurser på land og til havs. Agder Energi sammen med partnere anslår at det er mulig å bygge ut 50 GW havvind på norsk del av Nordsjøen innen 2050. Det vi må ta stilling til er om vi ønsker å gripe mulighetene til å utnytte disse ressursene, eller om vi skal overlate det til andre.

Vi mener at det er i Norges interesse å ta en aktiv del i den europeiske energiomstillingen. Det krever at vi evner å handle raskt nok for å bygge ut fornybar kraft, og ikke minst utvikle nødvendig infrastruktur for å knytte oss til det europeiske markedet. Tilkobling til de markedene som forventes å gi høyest oppnådd kraftpris for det enkelte havvindprosjekt, vil være viktig for å sikre en lønnsom utbygging av havvindressursene. Utbygging av hybridkabler vil være avgjørende for å kunne realisere det virkelige potensialet for havvind utenfor Norge.

Regjeringens nylig uttalte ambisjoner om å tildele 30 GW havvind på norsk sokkel innen 2040 er et steg i riktig retning. Dette indikerer en sterkere vilje til å la norske fornybarressurser spille en vesentlig rolle i den europeiske energi- og klimaomstillingen.

Avslutning

Oppsummert mener vi at også i en tid med rask endring i energimarkedene vil et markedsbasert system gir det beste grunnlaget for å:

- Sikre fortsatt god ressursutnyttelse og forsyningsikkerhet,
- Oppnå vedtatte klimamål,
- Gi konkurransedyktige vilkår for ny og eksisterende kraftintensiv industri
- Skape nye næringsmuligheter og arbeidsplasser knyttet til fornybar energi.

Med hilsen

Steffen Syvertsen
Konsernsjef i Agder Energi AS